

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Identificació de l'expedient

Resolució d'arxiu de la informació prèvia núm. IP 313/2018, referent a la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Victima del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (Centre Penitenciari (...)).

Antecedents

1. En data 05/11/2018, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un sindicat pel qual formulava una denúncia contra Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Victima del Departament de Justícia (en endavant, SMPRAV), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal.

En concret, el sindicat denunciant exposava que al Centre Penitenciari (...) (en endavant, CP (...)) s'havia instal·lat una càmera orientada al despatx dels funcionaris del departament especial (espai al qual no accedirien les persones internes, segons el sindicat denunciant) per controlar la seva activitat laboral, la qual estaria en funcionament des del 19/10/2018. Afegia que no constava que aquesta càmera estigués autoritzada per la Secretaria general del Departament de Justícia. Al seu torn, el sindicat denunciant també indicava que no s'havia col·locat cap cartell informatiu a les persones empleades sobre l'existència de la dita càmera.

2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 313/2018), d'acord amb el que preveu l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (d'ara endavant, LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador, la identificació de la persona o persones que en poguessin ser responsables i les circumstàncies rellevants que hi concorrien.

3. En aquesta fase d'informació, en data 13/11/2018 es va sol·licitar al sindicat denunciant que concretés la ubicació de la càmera objecte de denúncia.

4. En data 21/11/2018, el sindicat denunciant va respondre a la dita petició d'informació a través d'un escrit en què exposava, entre d'altres, el següent:

- Que la *"La cámara se ubica en el distribuidor del departamento especial (DERT). Al DERT se accede por una cancela (doble puerta mecanizada accionada desde la cabina de seguridad) situada en la plata baja del edificio que lleva al distribuidor. Este espacio da acceso a las dos alas de celdas, el despacho de funcionarios, el office donde los internos auxiliares (no son internos del DERT sino que residen en el MR5 y trabajan en el DERT por ser internos de confianza) preparan la comida y despachos de entrevistas."*
- Que la *"cámara está fijada al techo de este espacio y enfoca al despacho de funcionarios y la cabina de control."*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

- Que *“Controlar por videovigilancia este espacio, donde los internos residentes no realizan ninguna actividad ni gestión es un despropósito.”*
- Que *“La misma cámara en la esquina opuesta del distribuidor podría enfocar el acceso a las dos alas de celdas del departamento y tener un mínimo de sentido. En la posición actual solo registra los movimiento de los trabajadores.”*

5. En data 29/05/2019 i encara en el marc d'aquesta fase d'informació prèvia, l'Autoritat va dur a terme un acte d'inspecció al CP (...) per verificar determinats aspectes relacionats amb la càmera instal·lada al Departament Especial de Règim Tancat (DERT). En aquell acte d'inspecció presencial els representants del Departament de Justícia van manifestar el següent:

- Que la càmera ubicada al DERT es va instal·lar l'octubre de 2018.
- Que aquesta càmera no van entrar en funcionament fins que va estar autoritzada per la secretària general del Departament de Justícia. Aquesta autorització es va sol·licitar el 03/12/2018 i es va emetre l'11/02/2019.
- Que per motius tècnics, a principis de l'any 2019, es va canviar la ubicació de la càmera controvertida, atès que hi havia un angle mort.
- Que les imatges captades per aquesta càmera permeten la identificació de persones físiques. Aquesta càmera no capta la veu.
- Que la finalitat perseguida amb aquesta càmera és disposar d'elements per efectuar el control d'accés, la prevenció d'incidents i la seguretat física de les persones.
- Que al DERT accedeixen les persones internes quan hi ha un incident, de seguretat o com a conseqüència d'una sanció. Allà les persones internes compleixen la sanció, separades de la resta.
- Que a través de la càmera indicada no es controla l'activitat laboral de les persones empleades.
- Que no es té constància que s'han utilitzat les imatges captades per aquesta càmera en algun expedient disciplinari incoat a algun empleat del centre penitenciari.
- Que l'àmbit de visió d'aquesta càmera no permet controlar els moviments o l'activitat del personal del DERT. La càmera no està ubicada en cap despatx, sinó en una zona comuna.
- Que s'informa de l'existència de les càmeres a través de cartells informatius.
- Que a través de la web del Departament de Justícia, s'informa de la resta d'extremes sobre el tractament de dades personals.

Així mateix, el personal inspector de l'Autoritat va verificar, entre d'altres, el següent:

- Que en el passadís del DERT hi havia instal·lada una càmera.
- Que des de la cabina de control es podien visionar les imatges captades per la dita càmera. El personal inspector fotografià l'àmbit de visió d'aquesta càmera en temps real; així com les dependències del DERT.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

– Que a l'accés per l'entrada interior hi havia un cartell informatiu de l'existència de les càmeres, el qual es fotografià. Un cop passat el dit accés, es constatà que no hi havia cap altre cartell informatiu. Tampoc a l'accés al DERT o al seu interior.

Per la seva banda, els representants del Departament de Justícia van proporcionar al personal d'inspecció una còpia de l'autorització per instal·lar la càmera objecte de denúncia, emesa per la secretària general del Departament de Justícia.

Finalment, el personal inspector va requerir l'entitat inspeccionada perquè informés a l'Autoritat sobre si s'havien utilitzat les imatges captades per càmera objecte d'inspecció en algun expedient disciplinari incoat a alguna persona empleada del centre penitenciari.

6. En data 30/05/2019, també en el si d'aquesta fase d'informació prèvia, es va requerir al Departament de Justícia perquè informés sobre si en la resta d'eventuals accessos als espais restringits on romanen les persones internes (com ara, en l'accés a la zona restringida per part de les persones que accedeixen al centre penitenciari a través d'un vehicle policial), el Departament de Justícia informava de l'existència de les càmeres a través de cartells informatius.

7. En data 07/06/2019, el Departament de Justícia va complir l'anterior requeriment i el formulat en l'acte d'inspecció presencial, per mitjà d'un escrit en què manifestava que, a 30/05/2019, no s'havia intruït cap expedient disciplinari en el qual s'haguessin utilitzat les imatges enregistrades mitjançant la càmera controvertida.

D'altra banda, el Departament de Justícia acreditava per mitjà de fotografies la col·locació de cinc cartells informatius de l'existència de les càmeres en diverses ubicacions. Entre aquestes, a l'entrada principal del centre (primer accés) i a l'entrada al centre pel segon accés (vehicles de policia o de serveis penitenciaris).

Fonaments de dret

1. D'acord amb el que preveuen els articles 90.1 de l'LPAC i 2 del Decret 278/1993, en relació amb l'article 5 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, és competent per dictar aquesta resolució la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

2. A partir del relat de fets que s'ha exposat a l'apartat d'antecedents, cal analitzar els fets denunciats.

2.1. Sobre l'autorització.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

El sindicat denunciant exposava que la càmera instal·lada al DERT s'hauria posat en funcionament el 19/10/2018 sense que estigués autoritzada per la secretària general del Departament de Justícia.

Certament, el punt 3r del protocol sobre sistemes de videovigilància en els centres d'execució penal del Departament de Justícia (annex 2 de la Instrucció 1/2009, de 9 de març, sobre protocols de videovigilància del Departament de Justícia) preveu que la instal·lació de sistemes de videovigilància requereix l'autorització prèvia del secretari general del Departament de Justícia.

Doncs bé, els representants del Departament de Justícia presents en l'acte d'inspecció presencial dut a terme el 29/05/2019 al CP (...) van acreditar documentalment que, en data 11/02/2019, la secretària general del Departament de Justícia va autoritzar instal·lar, entre d'altres, una càmera al vestíbul del DERT.

En aquest punt, escau advertir que la càmera objecte de denúncia s'instal·là durant el mes d'octubre de 2018 (el 19/10/2018 segons el sindicat denunciant), és a dir, amb anterioritat a l'obtenció de la preceptiva autorització. Però no consta que el Departament hagués començat a captar imatges amb anterioritat a l'11/02/2019, data en què la càmera fou autoritzada. A aquest respecte, els representants del Departament de Justícia en l'acte d'inspecció abans esmentat, varen manifestar que la captació d'imatges a través de la dita càmera no va iniciar-se amb anterioritat a l'obtenció de l'autorització.

Així les coses, escau concloure que en el marc de les actuacions d'informació prèvia dutes a terme, no s'ha pogut acreditar que el Departament de Justícia hagués iniciat el tractament d'imatges a través de la dita càmera abans de l'obtenció de la preceptiva autorització (11/02/2019). Es considera aplicable aquí el principi de presumpció d'innocència atès que no s'ha pogut acreditar l'existència d'indícis d'infracció i, per tant, no es pot exigir responsabilitat administrativa. Aquest principi que està recollit a l'article 53.2.b) de l'LPAC, reconeix el dret "*A la presumpció de no-existència de responsabilitat administrativa mentre no es demostrï el contrari*".

2.2. Sobre el control laboral.

El sindicat denunciant manifestava també que la càmera instal·lada en el DERT estava orientada al despatx dels funcionaris del departament especial, i tindria per finalitat el control de l'activitat laboral dels funcionaris. Amb la denúncia el sindicat no aportava cap evidència que acredités l'ús de les imatges amb aquesta finalitat de control laboral, sinó que es referia a una sospita que es podria donar aquest ús a les imatges captades per la càmera instal·lada al DERT, sospita derivada de l'àmbit de visió de la càmera, ja que el sindicat manifestava que enfocava el despatx dels funcionaris.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

A aquest respecte, l'article 7.3.b) de la Instrucció 1/2009, de 10 de febrer, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància, dictada per aquesta Autoritat, preveu que pot resultar no-adequada al principi de proporcionalitat:

“b) La utilització de sistemes de videovigilància en l'àmbit laboral amb la finalitat exclusiva de controlar el rendiment de les persones treballadores.”

Per la seva banda, la Instrucció 1/2009, dictada pel Departament de Justícia, pel que fa als sistemes de videovigilància en els centres d'execució penal disposa que *“En cap cas s'utilitzaran les instal·lacions de videovigilància amb fins de: Control laboral (...)”* (2n punt de l'annex 2 de la Instrucció 1/2009, de 9 de març).

Així mateix, en la Circular 2/2010, d'1 de juny, d'adaptació als centres i equipaments d'execució penal del protocol de videovigilància del Departament de Justícia, aprovat per la Instrucció, de 9 de març, incideix en la prohibició d'utilitzar les imatges captades en els centres i equipaments d'execució penal amb fins de control laboral (punt 3r de la Circular 2/2010).

Així doncs, el tractament de les imatges captades pels sistemes de videovigilància, amb fins exclusius de control laboral, pot ésser contrari al principi de proporcionalitat o de minimització de les dades (art. 5.1.c del Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27/4, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes –en endavant, RGPD–), que estableix que les dades personals seran *“adecuados, pertinentes y limitados a lo necesario en relación con los fines para los que son tratados”*.

Respecte l'ús de les imatges captades per la càmera controvertida, els representants del Departament de Justícia manifestaren en l'acte d'inspecció presencial que *“la finalitat perseguida amb aquesta càmera és disposar d'elements per efectuar el control d'accés, la prevenció d'incidents i la seguretat física.”*

Al seu torn, els representants del Departament de Justícia negaren expressament que a través de la càmera controvertida es controlés l'activitat laboral de les persones empleades del centre penitenciari. I, a requeriment d'aquesta Autoritat, ha confirmat per mitjà d'escrit de 07/06/2019 que no s'han utilitzat les imatges captades per la dita càmera en cap expedient disciplinari.

El primer que cal dir al respecte és que la ubicació inicial de la càmera objecte de denúncia, ha estat modificada. Segons indicaren els representants del Departament de Justícia en l'acte d'inspecció presencial, a principis del 2019 es va canviar la ubicació de la càmera controvertida *“per motius tècnics”*, ja que *“hi havia un angle mort.”*

Així les coses, en el marc de les actuacions prèvies, no ha estat possible verificar quin era el camp d'enfocament concret que tenia la càmera objecte de denúncia en la seva ubicació inicial.

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

Dit això, el sindicat denunciant efectuava una sèrie de consideracions sobre altres zones del centre penitenciari que estima que serien més necessàries controlar a través de la videovigilància, a diferència del vestíbul del DERT.

A aquest respecte, és suficient advertir que no correspon a aquesta Autoritat pronunciar-se sobre quines han de ser les ubicacions concretes que han de tenir les càmeres que integren un sistema de videovigilància per tal d'assolir d'una manera més eficaç o eficient la finalitat pretesa. En efecte, la potestat per decidir on s'instal·la una càmera és competència del responsable del tractament. Altra cosa és que la ubicació o el camp d'enfocament de les càmeres puguin contravenir els principis previstos a l'article 5 de l'RGPD, com ara el principi de minimització de les dades, i és per això que correspon a l'Autoritat exercir els seus poders per assegurar que la captació de les imatges no vulneri aquest principi en particular, ni la resta de previsions de la legislació de protecció de dades personals.

En definitiva, davant la manifestació d'una banda del sindicat denunciant relativa a l'ús de la càmera amb fins de control laboral, que no està però acompanyada de cap element probatori, ni tan sols a nivell indiciari; i d'altra banda, la negativa del Departament de Justícia sobre la seva utilització amb aquella finalitat, manifestació que no s'ha pogut desvirtuar amb les actuacions d'inspecció efectuades per aquesta Autoritat, s'ha de concloure que no existeixen indicis que permetin imputar un ús de les imatges amb fins de control laboral, de manera que també resulta en aquest punt aplicable el principi de presumpció d'innocència.

2.3.- Sobre el dret d'informació.

El sindicat denunciant també assenyalava que el Departament de Justícia no havia col·locat cap cartell informatiu de l'existència de les càmeres. En les actuacions inspectores es va verificar que, efectivament, com apuntava el sindicat denunciant, ni en l'accés al DERT, ni tampoc en el seu interior, no hi havia cap cartell que informés de l'existència de les càmeres.

Ara bé, en aquell acte d'inspecció presencial, el personal inspector va verificar que hi havia un cartell que informava de l'existència de les càmeres en l'accés a la zona interior del CP.

En aquest punt cal tenir en compte que la Instrucció 1/2009, de l'APDCAT, no exigeix la col·locació d'un cartell per cadascuna de les càmeres que integren els sistema de videovigilància, ni tampoc que s'hagi de senyalitzar la ubicació concreta de les càmeres.

Assentat l'anterior, tal com disposen els apartats 1 i 3 de l'article 12 de la Instrucció 1/2009, el responsable del tractament ha d'informar *"de forma clara i permanent sobre l'existència de les càmeres mitjançant la col·locació dels cartells informatius que siguin necessaris per garantir-ne el coneixement per les persones afectades (art. 12.1) i que els "cartells informatius s'han de col·locar en emplaçaments clarament visibles abans d'entrar en el camp de gravació de les càmeres", la ubicació dels quals "dependrà, en cada cas, de la naturalesa i l'estructura de les zones i espais videovigilats."*

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

I afegeix l'art. 12.3 de la Instrucció 1/2009 que *"Per a les càmeres de videovigilància en edificis o instal·lacions, s'ha de col·locar un cartell informatiu en cadascun dels accessos a l'àrea videovigilada."*

Així doncs, atesa la naturalesa i l'estructura de la zona videovigilada (centre penitenciari), es considera que les persones afectades pel tractament d'imatges efectuat a través de la càmera instal·lada al DERT, queden informades de la seva existència per mitjà dels cartells ubicats en els accessos, com és el cas del cartell que el Departament havia instal·lat a l'accés a la zona interior i que verificà el personal inspector de l'Autoritat.

Així mateix, el Departament també ha acreditat per mitjà d'escrit de 07/06/2019 que en l'entrada principal i també en l'accés al centre mitjançant vehicles policials o de serveis penitenciaris, hi havia col·locat un cartell informatiu de l'existència de les càmeres.

En definitiva, a criteri d'aquesta Autoritat, el Departament de Justícia no infringeix el principi de transparència recollit a l'article 5.1.a) RGPD i desenvolupat als articles 13 i 14 RGPD pel que fa a la informació concreta que s'ha de proporcionar a la persona afectada.

3. De conformitat amb tot el que s'ha exposat en el fonament de dret 2n, i atès que durant les actuacions dutes a terme en el marc de la informació prèvia no s'ha acreditat que hi hagi indicis racionals que permetin imputar cap fet que pugui ser constitutiu d'alguna de les infraccions previstes a la legislació aplicable, escau acordar l'arxiu d'aquestes actuacions. L'article 89 de l'LPAC, en consonància amb els articles 10.2 i 20.1 del Decret 278/1993, preveu que escau arxivar les actuacions quan en la instrucció del procediment es posa de manifest el següent: *"b) Quan els fets no estiguin acreditats; c) Quan els fets provats no constitueixin, de manera manifesta, una infracció administrativa"*.

Resolució

Per tant, resolc:

1. Arxivar les actuacions d'informació prèvia número IP 313/2018, relatives a la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima del Departament de Justícia.
2. Notificar aquesta resolució al Departament de Justícia i comunicar-la al sindicat denunciant.
3. Ordenar la publicació de la resolució al web de l'Autoritat (www.apd.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb l'article 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, l'entitat denunciada pot interposar, amb caràcter potestatiu, un recurs de reposició

Carrer Rosselló, 214, esc. A, 1r 1a
08008 Barcelona

davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveu l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius, en el termini de dos mesos a comptar des de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb els articles 8, 14 i 46 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, l'entitat denunciada pot interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora,